No 16th–18th-century structures were encountered in the square in front of the Šiauliai City Municipality building, but a cultural layer with finds from that time occurs in the greater part of the square (Fig. 7). Paving that probably dates from the 19th–first half of the 20th century was recorded. Larger stones like the ones unearthed in test pit 23 were used to create the longitudinal and oblique bands visible in the market square immortalised in iconography (Fig. 6). The small stone paving uncovered in test pit 25 could be connected with the Orthodox Church of SS Peter and Paul that stood there during 1864–1936.

The foundation discovered in test pit 30 in the approaches to Šiauliai Cathedral is probably from the building, a fragment of which was recorded in Napoleon Orda's 1875 sketch. In later iconography, no buildings stand at that location. The finds discovered in the vicinity of the foundation do not conflict with the structure's 19th-century date.

An archaeologically valuable cultural layer, which was up to 2.3 m thick and dates to the 16th–18th centuries and a 19th–20th-century cultural layer, were recorded in the excavated areas.

UKMERGĖ

Justinas Račas

Kęstučio aikštė ir Pilies kalno parkas

2016 m. atlikti žvalgomieji tyrimai Ukmergės senamiesčio (UK 17116) ir Ukmergės senojo miesto vietos (UK 2990) teritorijoje. Tyrimai skirstyti į 3 etapus pagal tyrimų vietas: Draugystės skveras priešais UkKM, Kęstučio aikštė priešais Ukmergės savivaldybę ir Pilies kalno parkas už savivaldybės. Iš viso ištirtas 97,82 m² plotas.

Kęstučio aikštėje buvo iškastos 2 perkasos, kiekviena 5x2 m dydžio, iš viso 20 m² plotas, arba 1 % visos aikštės teritorijos. ***Perkasa 1*** matuota Kęstučio aikštės ŠR dalyje. Joje galima išskirti 2 archeologiškai vertingus kultūrinius horizontus. Vienas, esantis visame perkasos plote 60–80 cm gylyje nuo dabartinio paviršiaus (H_{abs} 70,70–70,90 m), datuojamas XVIII–XIX a. Kitas – perkasos PR dalyje nuo 1,1 iki 1,6 m (H_{abs} 69,90–70,40 m) gylio, datuojamas XVII a. pabaiga – XVIII a. Ūkinės duobės apačia aptikta 1,9 m nuo žemės paviršiaus (H_{abs} 69,61 m). Abiejuose sluoksniuose gausu koklių fragmentų (1 pav.), keramikos. Apatiniame horizonte aptiktas Kristinos Rygos šilingas.

Perkasa 2 matuota Kęstučio aikštės PV dalyje. Po velėnos ir povelėniniu sluoksniu apie 50 cm gylyje (H_{abs} 71,30 m) ŠV dalyje atsidengė 4x1,5 m dydžio perkasimas. Jame aptikta kulkų ir šovinių tūtelių. 1,7 m gylyje (H_{abs} 70,15 m) aptikti kapai. Iki XX a. 8 dešimtmečio čia buvo tarybinių karių kapinės, vėliau palaikai perkelti į Pašilės kapines, matyt, ekshumuojant surinkti stambieji kaulai, tačiau liko smulkiųjų (stuburo slankstelių, pirštakaulių, šonkaulių), kurie ir rasti šių tyrimų metu. Rasti 4 kapai (2 pav.). Palaikai buvo užfiksuoti, apdengti plėvele ir užkasti.

Prieš vykdant ardomuosius tyrimus, **Pilies kalne** buvo atlikti geofiziniai tyrimai. Jais siekta lokalizuoti pagal 1838 m. Ukmergės miesto planą čia stovėjusių statinių vietas. Tirtas 5428 m² plotas Pilies kalno parke. Pagrindinis tyrimų tikslas buvo georadaru aptikti anomalijas, galimai susijusias su buvusių statinių liekanomis. Šių anomalijų vietos ir buvo numatytos kaip 2016 m. žvalgomųjų tyrimų vietos.

Pilies kalno parko teritorijoje ištirtos 5 perkasos ir 2 šurfai, iš viso 63 m² plotas. Beveik

0 5 cm

1 pav. Kokliai iš Kęstučio aikštės perkasos 1. J. Račo nuotr.

Fig. 1. Stove tiles from trench 1 in Kęstučio Square.

2 pav. Kęstučio aikštės perkasoje 2 aptikti tarybinių karių kapai. J. Račo nuotr.

Fig. 2. Soviet military burials discovered in trench 2 in Kęstučio Square.

visuose tirtuose plotuose metalo detektoriumi paviršiniuose permaišytuose sluoksniuose aptinkama pavienių įvairių laikotarpių monetų. Pilies kalno parko teritorijoje viršutiniai kultūriniai sluoksniai per amžius kito, buvo perstumdyti ir nulyginti. Archeologiškai vertingą kultūrinį sluoksnį pavyko aptikti perkasose 4–5 ir 7.

Perkasa 4 tirta parko centrinėje dalyje, ant anomalijos 4. Velėnos sluoksnio storis siekia apie 10–15 cm, po juo eina 40–50 cm storio tamsiai pilkų žemių sluoksnis. Nuo 70 cm gylio (H_{abs} 80,10 m) matomas ūkinės duobės kontūras, kurio viršutinis horizontas datuojamas XIX–XX a. 1–1,4 m (H_{abs} 79,45–79,85 m) gylyje aptinkami radiniai datuojami XVIII–XIX a. Likusioje perkasos dalyje įžemis fiksuotas 60–70 cm (H_{abs} 80,10 m) gylyje.

Perkasa 5 tirta parko centrinėje dalyje, ant anomalijos 5. Įžemis fiksuotas 50 cm gylyje (H_{abs} 79,90 m). Jame aptikta ūkinė duobė su XVII a. pabaiga – XVIII a. datuojamu sluoksniu. Duobė 2,2x1,4 m dydžio, užpildyta tamsių žemių su degėsiais sluoksniu (3 pav.), kuriame ypač gausu keramikos šukių, pavienių papuošalų fragmentų (4 pav.). Duobė apie 20 cm gylio, po ja fiksuotas

3 pav. Pilies kalno perkasoje 5 aptiktos duobės pjūvis. J. Račo nuotr.

Fig. 3. The section of the pit discovered in trench 5 on Castle Hill.

rusvo molio įžemis (H_{abs} 79,70 m), identiškas aptiktam visos perkasos plote.

Perkasa 7 tirta parko V dalyje, nuožulnėjančios kalvos žemutinėje dalyje. Nuo 40 cm gylio (H_{abs} 77,00–77,40 m) atsidengė XVIII–XIX a. datuojamas kultūrinis sluoksnis. Jo storis siekė apie 40 cm. Po juo buvo pilkų smėlingų žemių sluoksnis be radinių. Perkasoje įžemis

4 pav. Pilies kalno perkasos 5 ūkinėje duobėje aptiktas siuvimo antpirštis. J. Račo nuotr.

Fig. 4. The thimble discovered in the storage pit in trench 5 on Castle Hill.

fiksuotas 1,6–1,7 m gylyje (H_{abs} 75,70–76,15 m).

Nors tyrimų metu buvo ieškoma pastatų liekanų, užstatymas aptiktas tik perkasos 1 vietoje – pastatas datuojamas XIX–XX a. sandūra. Stulpaviečių rasta perkasose 3–4, 7.

Kęstučio Square and Castle Hill Park

In 2016, 97.82 m^2 were excavated during an evaluation in Ukmergė Old Town. 10.32 m^2 were excavated in Draugystės Square but no archaeologically valuable finds or cultural layer was found. 20 m^2 were excavated in Kęstučio Square where an 18th–19th-century cultural layer and a storage pit, which was dated on the basis of the finds (Fig. 1) to the late 17th–18th century, was discovered in trench 1. Soviet military burials (Fig. 2), which had been disturbed during their exhumation in the 1970s, were discovered in trench 2.

A geophysical survey was conducted in 5428 m^2 in Castle Hill Park. 63 m^2 were excavated at the sites of anomalies recorded during the survey. Although the remains of buildings were sought during the investigation, a structure was discovered only at the site of trench 1: a building from the turn of the 20th century. Postholes were discovered in trenches 3, 4, and 7, a valuable cultural layer in trenches 4, 5, and 7 (Figs. 13, 4).

VEISIEJAI

Manvydas Vitkūnas,
Bronius Dakanis

Archeologiniai tyrimai Veisiejuose

2016 m. rugpjūtį atlikti žvalgomieji tyrimai ir žvalgymai Veisiejų miesto istorinėje dalyje (UK 17121) ir Veisiejų buvusios dvaro sodybos fragmentų (UK 270) teritorijoje (Lazdijų r.).

Žvalgant sklype **S. Dariaus ir S. Girėno g. 21** ištirti 2 šurfai (bendras tyrimų plotas – 3 m^2). Šurfe 1 fiksuotas iki 1,3 m storio maišytas XIX–XX a. kultūrinis sluoksnis su pavieniais XVII–XVIII a. radiniais (buitinės keramikos indų šukėmis ir koklių fragmentais).

Tirtame sklype esančio nesuardyto kultūrinio sluoksnio stratigrafija gerai išryškėjo ***šurfe 2***. Čia iki daugmaž 25 cm gylio fiksuotas XX a. II pusės – XXI a. pradžios kultūrinio sluoksnio horizontas. 18–25 cm gylyje visame jo plote pasiektas tamsiai pilkos maišytos žemės sluoksnis su gausiomis augalų šaknimis, smulkiais akmenukais, įvairiais radiniais: XVII–XVIII a. buitinės keramikos indų, koklio šukėmis, taip pat XIX–XX a. I pusės fajansinių, porcelianinių bei stiklinių indų šukėmis. Šis sluoksnis susiformavo virš čia anksčiau stovėjusio pastato liekanų. 50–46 cm gylyje atidengti buvusio sudegusio pastato apatinio rąsto likučiai ir R–V kryptimi kloto pamatėlio iš 11–20 cm skersmens akmenų eilė (kaip vėliau paaiškėjo, ji yra virš masyvaus dar žemiau esančio pamato). Į P nuo pamatėlio 45–55 cm gylyje fiksuota 10–15 cm storio molio asla. Keliose vietose asloje buvo raudonos molio masės plytų fragmentų, smulkių akmenų. Šurfo Š dalyje, rąsto